

Bemærkninger til forslaget

Generelle bemærkninger

Der blev sidst nedsat en trustkommission i 1949, og den blev opløst 10 år senere, inden den havde afsluttet sit arbejde.

Siden da er kravet om en ny trustkommission blevet rejst gentagne gange. Det er lige så mange gange blevet afvist, og et af argumenterne imod en ny kommission har været, at monopoltilsynet i medfør af monopollovens § 11 kan foretage undersøgelser af koncentrationsudviklingen. Monopoltilsynets væsentligste funktion er imidlertid at administrere monopolloven, og der er ikke i dag nogen sikkerhed for, at koncentrationen i erhvervslivet undersøges. Principielt burde kapitalkoncentrationen løbende undersøges; en trustkommission kan være første skridt på vejen, suppleret med monopoltilsynets relativt få og snævre undersøgelser.

Bemærkninger til de enkelte punkter

Ad 1.

Når kommissionen skal være uafhængig af monopoltilsynet, er dette navnlig begrundet i monopolrådets sammensætning, der ikke på nogen måde kan garantere den forskningsmæssige frihed, som en uafhængig kommission kan sikres. Monopolrådet er nemlig klart udemokratisk sammensat:

Af rådets 15 medlemmer er 7 udpeget efter indstilling af forskellige erhvervsorganisationer. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har indstillet et af disse medlemmer, mens de øvrige 6 er indstillet af organisationer, der repræsenterer arbejdsgiverinteresser. Rådets resterende 8 medlemmer fordeler sig på en repræsentant for industriministeriet, to forbrugerrepræsentanter og fem sagkyndige.

Ad 2.

Begrebet »koncentration« skal forstås bredt; der tænkes ikke kun på egentlige koncerndannelser og majoritetsaktieposter selskaberne imellem. Det skal også undersøges, i hvor høj grad minoritetsaktieposter giver indflydelse, og hvor udbredt erhvervelse af sådanne aktieposter anvendes som instrument til at skaffe enkeltvirksomheder, koncerner

m.v. indflydelse i en branche, et bestemt produktionsled o.s.v. Virksomheders afhængighed af banker og finansieringsinstitutter samt anvendelsen og udbredelsen af mere kvalitative instrumenter til kontrol (f.eks. bestyrelsesposter) bør også undersøges.

Snarere end at opdele sin undersøgelse i brancher bør kommissionen følge koncerner m.v. på tværs af brancher (inkl. banker og forsikringsselskaber) og inden for enkelte produktionsled. En særlig opmærksomhed må vies de udenlandske og multinationale selskabers indflydelse i erhvervslivet.

Som eksempler på koncerner, som en kommission bør undersøge, kan der peges på bl.a.

F. L. Smidth,
A. P. Møller,
ØK,
Lauritzen,
De forenede Bryggerier,
Superfos,
Store Nordiske Telegrafskab,
De danske Sukkerfabrikker,
De forenede Papirfabrikker,
Berlingske Tidende,
Gutenberghus,
Danisco,
Rex Rotary,
Sadolin & Holmblad og
Brd. Schou.

Ad 3.

Der tænkes her på bl.a. ressourceallokeringen, prisdannelsen, importen, eksporten, nyetableringer m.v. Kommissionen skal endvidere overveje, om koncentrationen svækker regeringens og folketingets muligheder for at føre økonomisk politik.

Ad 4.

Der tænkes på såvel alle registeroplysninger (f.eks. om aktieselskabsregistrering, skat, moms, regnskaber) som oplysninger fra enkeltvirksomheder om regnskabsmateriale, aktieposter o.s.v. Denne adgang kan ikke nægtes kommissionen under